

ओ३म्

संन्यासी नाटकनां गायनो.

“श्री दृशी नाटक सभाज” भाटे

रयावी छपावी प्रसिद्ध करनार,

अवेरी यंदुलाल दलसुभराम धोणशाळ.

डे० कालभादेवी. प्री-सेन थीअेदर—मुंअर्ध.

मुंअर्ध—“तरवविवेयक” प्रेस.

किभमत ३. ०-३ ०

અંથસ્થામિત્વના સર્વ હક્ક પ્રસિદ્ધ કર્તાએ સ્વાધીન જાખ્યા છે માટે
તેમની રજા શિવાય કોમ્પએ છાપવું, છપાવવું, ચેચવું,
વેચાવવું, કે ભજવવું, ભજવાવવું નહીં.

મુંબઈ—ખેતવાડી ખ્યાકરોડ ઘર નં. ૧-૨ અને ૩ અહીંયા “તત્ત્વવિવેચક”
છાપખાનામાં રા. ભીવાજી હરી શિંદે છાપ્યું તે ઝવેરી ચંદુલાલ દલસુખ-
રામ ધોળશાજી, અને ભાંગવાડી, પ્રિન્સેસ થીએટર મુંબઈમાં પ્રગટ કર્યું છે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૭૮૧ ધર્માર્ક

પુસ્તકનું નામ સંસ્કૃત

વિષય ૬-:૨-૧

શ્રી.

સંન્યાસી નાટકનાં ગાયનો.

શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકાર સયાજીરાવ મહારાજાશ્રિત
સ્વર્ગસ્થ સાક્ષર ઝવેરી ડાહ્યાભાઈ ધોળશાળ સ્થાપિત

શ્રી દેશી નાટક સમાજ માટે

રચાવી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

ઝવેરી ચંદુલાલ દલસુખરામ ધોળશાળ.

હાલ મુકામ—ભાંગવાડી, પ્રીન્સેસ થીએટર, મુંબઈ.

આવૃત્તિ ૭ મી.

પ્રત ૧૦૦૦૦.

સંવત્ ૧૯૭૪.

સને ૧૯૧૮.

કિંમત રૂ. ૦-૩-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ

૭૭૮

ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહનું દેરખાવર.

સતી સુલોચના, સતી પદ્મિની, જલીમ દૂલીઆ, અજીતસિંહ, સં-
ન્યાસી, સતી દ્રૌપદી નાટકનાં ગાયન બાળજી સાથેની મોટી ચોપડી
દરેક રૂ. ૨-૦-૦ કીંમતે કંપનીની ટીકીટ ઓફીસમાંથી વેચાતી મળશે.

ઝવેરી ચંદુલાલ દલસુખરામ.

TRIBHOVANDAS DOOLABHDAS, JARIWALA.
RAMPOORA, SURAT.

જરીવાલા, ત્રીભોવનદાસ દુલભદાસ,
૬૦ રામપુરા, સુરત.

હમારે ત્યાં દરેક જાતનો જરી માલ જેવો કે, જીંકની તથા સલ-
માની ફેન્સી શીટ, ગામઠી ફેન્સી ઇસ્ટામ્બોલી, કાટાની ગુથેલી શીટ,
મુગલાઈ શીટ, લેસ, કોરના બંદલો, બનારસી સાડી, સાફા, તાસ,
જીક, ટીકી, કશ્મિર, બાદલો, જીંકની કટાઉ કોરો, તથા કંઠા તથા બુ-
ટીઓ, કીનારી, ગોઠા, અલર, ચંપો વીગેરે જરી માલ બનાવનાર
તથા વેચનાર અને બહાર ગામના ઓરડર ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી
બનાવી મોકલી આપવામાં આવે છે.

સંન્યાસી નાટકનો પૂર્વ વૃત્તાંત.

ગુજરાતના પાટણનગરના વક્ષાદાર જાગીરદાર હરનામસિંહની સ્ત્રી સુર-
આળા ઉપર સુખ સાહેબનો રાજપુત સરદાર અમરસિંહ મોહિત થયેલો
છે. સુખાના નેક રાજ્યમાં અન્યાય કરવાના ડરથી હરનામસિંહને પો-
તાનો મિત્ર બનાવી, દાંડના વ્યસનમાં લગાડે છે. અમરસિંહ તથા તેનો
પ્રપંચી સહાયક શ્યામલાલ, મળી હરનામસિંહની લાખો રૂપીઆની મી-
લકત, દારૂ અને રંડીઆજીની લતમાં પાયમાલ કરી ઉલટો તેને દેવાદાર
બનાવે છે. હરનામની માતા અને તેની શીયળવતી સ્ત્રી સુરઆળા,
અનેક રીતે સમજાવી નીચ અમરસિંહની સોગત નહીં કરવા અને
તેને છોડી દેવા હરનામને શીખામણ આપે છે. અમરસિંહને તે વાતની
ખબર પડવાથી, દાંડના નીશામાં ચક્રચુર બનાવી હરનામસિંહને હાથે
તેની માતાનું ખુન કરાવે છે. રાજ્ય તરફથી ગુન્હેગાર ઠરાવી ખુનના
આધારે પકડી હરનામને કેદ કરે છે. માલ મીલકત જપ્ત થવાથી ને
સાસુના મૃત્યુથી, નાસીપાસ થયેલી સુરઆળા વક્ષાદાર નોકર ધીરસિં-
હના આશરામાં રહે છે. અમરસિંહ રાજ્યની સારી સત્તાના આ-
ધારે જેલમાં જઈ હરનામની પાસે સુરઆળાની માંગણી કરે છે. માતાનું
ખુન કર્યાથી જેની શુદ્ધિ ઠેકાણે આવી છે, તે હરનામસિંહ અમરસિં-
હને વિશ્વાસઘાતી નામ કહી ધિક્કારે છે. કારાગ્રહમાં કેદ થયેલા હર-
નામનું દર્શન ત્યાંથી નાટકની શરૂઆત થાય છે.

ॐ તત્સત્ પરમાત્મને નમઃ ॥

શ્રી સંન્યાસી નાટકનો ટુંક સાર.

અક ૧ લો.

મંગળાચરણ.

પ્રવેશ ૧—માતૃધાતક હરનામસિંહ શુબરાતના યવન સુખાના કારા-
ગૃહમાં, પોતાના પાપનો પશ્ચાત્તાપ, રાજ્યમાં પ્રત્યજ થઈ પડેલા અમ-
રસિંહનું આવવું, હરનામનો અમરસિંહને ધિક્કાર, સુરખાળા માટે
અમરની માગણી, હરનામનો તિરસ્કાર, પોતાની માગણી કબુલ
નહી કરે તો શિરચ્છેદની ખ્હીક બતાવે છે, હરનામ પોતાની ટેકમાં
અચળ રહી મોતને શરણુ થવું કબુલ કરે છે, અમરસિંહની હરના-
મને મારવાની તૈયારી, અચાનક હરનામના વક્ષદાર નોકર ધીરસિંહનું
આવવું, હરનામનો બચાવ, અમરને શ્યામલાલનો ગભરાટ.

પ્રવેશ ૨—પૈસાના લોભી શ્યામલાલની પુત્રી કમળ અને તેના પ-
સંદ કરેલા પતિ કાન્તનો મેળાપ, પિતાની વિરુદ્ધ થઈને પણ કાન્ત
સાથે લગ્ન કરવા નિશ્ચય અરસપરસ વચન સાથે હાસ્યવિનોદ, ખુદા
લાલદાસ સુરતી તથા બીજા લગ્નના ઉમેદવારો સાથે શ્યામલાલનું આ-
વવું, લગ્નની નવી સીસ્ટમ લોટરી, તેમાં લાલદાસ સુરતીની વીસ
હજાર રૂપિયા આપી પરણવા કબુલાત, વરધોડાની વધામણી, કમળ
કાન્તના પ્રેમમાં આસક્ત છે, તેથી બન્ને ઉપર કાગળ લખી ગોર
જીલકણાશંકર સાથે મોકલાવે છે.

પ્રવેશ ૩—ધીરસિંહના આશ્રયમાં રહેલી હરનામસિંહની સ્ત્રી સુર-
ખાળા પતિની ચિંતામાં ધીરસિંહની પત્ની લક્ષ્મીનો દીલાસો, ધીરસિંહનું
આવું, હરનામ મુક્ત થવાના સમાચાર, સુરખાળા ઉપર હરનામે મોકલેલી
પ્રેમપત્રિકા, દુઃખી અવસ્થામાં પતિના આશ્વાસનથી સતીને શાન્તિ,
હરનામની સહાય માટે ધીરસિંહનું જવું, પ્રાણાંતે સુરખાળાની રક્ષા
કરવા પોતાની પત્ની લક્ષ્મીને બલામણુ, બાદ અમરસિંહને શ્યામ-
લાલ, લક્ષ્મી પાસે સુરખાળાની માગણી, પતિ આજ્ઞાપરાયણુ વીરાંગના
લક્ષ્મીનો અમરસિંહની લાંચની લાલચ ને દહેસતનો તિરસ્કાર. કૂર
હૃદયના અમરસિંહનો ક્રોધ ને નિર્દોષ લક્ષ્મીનું અમરના હાથથી ખુન,
અનાથ સાધ્વી સુરખાળાનું અમરના હાથમાં સપડવું.

પ્રવેશ ૪—હરનામની શોધમાં ધીરસિંહ પોતાના નોકર શંખવનું
આગમન. લક્ષ્મીનું ખુન ને સુરખાળા અમરના હાથે સપડાયાની ખબર.
સતી લક્ષ્મીના ખૂનના સમાચારથી ધીરસિંહનું દીવાના થવું.

પ્રવેશ ૫—ગુજરાતના સુખાનો દરબાર, અમરની મારફત જલ
તોડી હરનામને છોડાવી જનાર ધીરસિંહની ખબર, સુખાનો ક્રોધ,
હરનામને અને ધીરસિંહને પકડી લાવવાનો હુકમ, જસુસ મારફત
વીશળગઢના સ્વતંત્ર રાજા વીશળદેવના ખંડણી ન આપવાના સમા-
ચાર, સુખાનો અમરસિંહને લશ્કરનો સેનાપતિ બનાવી વીશળગઢ સર
કરવાનો હુકમ, અમરની સુરખાળાને સાથે લઈ જવા શ્યામલાલને
સૂચના, નાચ.

પ્રવેશ ૬—નામ પ્રમાણે ગુણુવાળા ભુલકચ્છાશંકર ગોરની ગંભીર
ભુલ કમળે લખી આપેલા કાગળો ઉલટપાલટ આપવા. કાન્તની કાગળ
વાંચી વિશ્મયતા ! લાલદાસને મળેલો કાગળ કાન્ત પાસે વંચાવવો,

કમળ પોતાને ચહાય છે સાંભળી ખુશ થવું, મળવાનો ઠરાવ, ભેદનો ભરમ ફેડવા કાન્ત લાલદાસનો નોકર કમળને મળવાના ઉમંગમાં લાલદાસ.

પ્રવેશ ૭—પદ્માડની તળેટીમાં મહાત્માના બોધથી શાન્તિ મેળવી વિરામ પામેલો હરનામ સંન્યાસી, દીવાના થયેલા ધીરસિંહનું આવવું, લક્ષ્મીના મરણથી દીન અવસ્થામાં ભાન ભુલેલા પતિની શોકમય સ્થિતિ, વેર લેવાની ધુન, અમરનું આવવું, નીચ કૃત્યો કરતાં નહીં ડરનાર અમરના હાથે ધીરસિંહનું ખુન, હરનામનું આવવું, અરસ પરસ ઓળ ખાણુ, યુદ્ધની માગણી, અમર હરનામને પકડવા તૈયારીમાં, વીશળગઢના વીર સેનાપતિ કેશરીસિંહના હાથે હરનામનો ખત્યાવ.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ જો—સેનાપતિ કેશરીસિંહનો બગીચો, કેશરીસિંહની પુત્રી તથા સાહેલીઓનો હાસ્ય વિનોદ, સંન્યાસી સાથે કેશરીસિંહનું આવવું, કન્યા મરીચીની વર્ષગાંઠનું અભિનંદન, સંપૂર્ણ સુખીમનુષ્યના સુખના સાધનની યાદગીરીના અધુરો લેખ હરનામના હાથે પુરો થાય છે, અર્થનું સમાધાન કેશરીસિંહનો સંન્યાસીને માટે હિંચ અભિપ્રાય, પોતાની કન્યાને સંસ્કૃત સાથે ધાર્મિક જ્ઞાન શીખવવા પ્રાર્થના, મરીચીને સંન્યાસીથી સતોષ, પ્રથમ પ્રેમ દર્શન.

પ્રવેશ ૨ જો—પોતાના લોભી પિતા લાલદાસથી પોતાનું લગ્ન કરશે તેમ ધારી પોતાની દાસી લીલીને પોતાનો પોશાક પેહરાવી, કમળ બનાવી, કાન્તને બદલે લીલીને ખુદ્દા લાલદાસ જોડે પરણાવવા પાકી સલાહ, લાલદાસનું આવવું, અક્કલના અધુરાને ખીરસાના પુરા વિષ-યાંધ લાલદાસ કાકા લીલીને જોઈ મોહિત થાય છે, ખાનગી લગ્ન કરવા ગોઠવણુ, લગ્નનો નક્કી દીવસ.

પ્રવેશ ૩ જો—મરિચીનું વિદ્યાબન, પ્રેમમય મરિચીનું બચવામાં નહીં લાગતું મન, સંન્યાસીના પ્રેમની આગણી, સંસારથી કંટાળેલા સંન્યાસીની દૃઢતા, હાસ્યવિનોદ, કેશરીસિંહના અમરસિંહની હાવણીમાં જવાના સમાચાર, દગલખાન અમરસિંહ કેશરીસિંહને સપડાવશે, એમ સમજી હરનામનું બહાદુર અંગરક્ષકો લઈ હાવણી તરફ જવા પ્રયાણ, મરિચી તેને મંગળ શુકન આપે છે.

પ્રવેશ ૪ થો—વીશળગઢની સરહદ ઉપર, અમરસિંહની હાવણી, કેદી સુરખાળા અમરસિંહના કબજામાં, અમરની પ્રેમ લાગણી, સુરખાળા પતિ બકિયા દંડ, અમરને બોધ સાથે તિરસ્કાર, વિષયાંધ અમરનો બળાત્કાર, શ્યામલાલે કેશરીસિંહ આવ્યાના ખબર, સતીનો બચાવ, કેશરીસિંહની મુલાકાત, મોઢે માગેલી લાંચ આપી કેશરીસિંહને ફાડવા પ્રયત્ન, કેશરીસિંહની દૃઢ રાજ્યબકિત, જાત દ્રોહી અમરને ધિક્કાર, દગાથી કેશરીસિંહને કેદ કરવાની તક્યારી, લડાઈની ગરબડમાં સુરખાળાનું નાસી છુટવું, હરનામનું આવવું, કેશરીસિંહને બદલે અમરસિંહ કેદ.

પ્રવેશ ૫ મો—યવન સેનાનાયક ખીજરખાં અને શ્યામલાલ, અમરસિંહ કેદ થયાનો અફસોસ, અમરને મુક્ત કરવા શ્યામલાલની યુક્તિ, હાવણીમાંથી નાસી છુટેલી સુરખાળા ફરી દુશ્મનોના હાથમાં સપડાવાની અણી ઉપર, સંન્યાસીનું આવવું, સતીનો બચાવ, સુરખાળાને જોઈ સંન્યાસીને શંકા, પૂર્વ વૃત્તાંતથી સંન્યાસીને અસર, મૂર્છા, અધીરી મરિચીનું આગમન, સુરખાળા મરિચીના આશ્રમમાં, પ્રભુ રત્નિ.

પ્રવેશ ૬ ઠો—લાલકાસ તથા લીલી કાન્ત તથા કમળ, લગ્નની ધામધુમ, સુરતી કાકાની મદતમાં કમળને લઈ જવાની બડાઈ, શ્યામલાલની રૂબરૂ જવા વિચાર, કાગળ લખી ખબર, આપવા સલાહ, કમળને કાન્ત સાંધળે બહેરું કુદાવા દે છે, જવાની તૈયારી.

પ્રવેશ ૭ મો—રાજા વીજળદેવનો દરબાર, કેશરીસિંહની પ્રશંસા, અમૂલ્ય જવાહીરની ભેટ સાથે શ્યામલાલ ને ખીજરખાનું આવવું, રાજા વીજળદેવનું લક્ષ્મીની લાલચમાં ફસાવું, ખીજરખાની તરફની વાત ઉપર વિશ્વાસ રાખી ભોળા રાજાનું ઉશ્કેરાવું, વફાદાર રાજ્યના સ્તંભ કેશરીનો તિરસ્કાર, યવન સરદાર અમરને મુક્તિ, યવન સરદારની શીખવણીથી પ્રતાપી કેશરી કેહ, કેશરીની પ્રતિજ્ઞા, રાજાને તિરસ્કાર ને આપ.

અંક ૩ જો.

પ્રવેશ ૧ લો—સુખાનું વિચારબવન, વીજળગઢથી આવેલા ખીજરખાં તરફથી લશ્કરનાં હારની ખબર, સુખાનું ક્રોધે બરાઈ વીજળગઢ તાબે કરવા જાતે જવા તૈયારી.

પ્રવેશ ૨ જો—પ્રેમમાં આસક્ત મરિચી, સખીઓ સાથે સંન્યાસી પાસે પ્રેમની માંગણી, સંન્યાસીનો અસ્વીકાર, મરિચીની દ્રઢતા, મરિચીના આગ્રહથી સંન્યાસીની પૂર્વ સ્થિતિનો પ્રકાશ, નિરાશ મરિચીને સુરખાળાનું આશ્વાસન, સંન્યાસીને સતીના સાચા પ્રેમનું દર્શન, મરિચીના પ્રેમનો સ્વીકાર કરવા સુરખાળાનો આગ્રહ, કેશરીસિંહનો બચાવ કરવા પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૩ જો—પ્રપંચી શ્યામલાલ પેસાના પ્યારમાં સુખાનો નાશ કરી, રાજ્ય મેળવવા ઉન્મત્ત થયેલો અમરસિંહ, શ્યામલાલ સાથે મળી પ્રપંચદાવ, સુખાનો ઘાત કરવા બદલ બક્ષીસ આપવાનો કરાર, ગુપ્ત વેષે સંન્યાસી શ્યામલાલને સપડાવી કરારને પડાવી લે છે.

પ્રવેશ ૪ થો—ઢારાગૃહમાં કેશરી, વફાદાર પહેરેગીર, સંન્યાસીનું આગમન, મળેલા અન્યાયને માટે અસંતોષ, સંન્યાસીનું સંતવન, કેશરીને

છોડાવવા સંન્યાસીની સલાહ, કેશરીસિંહની દહતા, મરણનો સ્વીકાર, મરીચીની બલામણુ, સંન્યાસીની કેશરી ઉપર મમતા, બંધીવાન દશામાં વીશળદેવ અમર સાથે કેશરીસિંહનું ભવિષ્ય કથન સત્યરૂપે, વીશળદેવનો પશ્ચાત્તાપ, બંનેનો વધ સ્થાનમાં શિરચ્છેદ કરવા હુકમ.

પ્રવેશ ૫ મો—શ્યામલાલના ઉતારામાં લાલદાસ તથા કમળના કાગળો, વીસ હજાર જવાથી અફસોસ, લાલદાસનું આવવું, આંધળે બહેરું લાલદાસ શ્યામલાલને દીવાનો ઠરાવે છે, પોલીસની રકઝક, કમળને કાન્ત, બેદના પ્રકાશ, શ્યામલાલનો પશ્ચાત્તાપ, લાલદાસને લીલી, કમળને કાન્ત, ગોટાળો પુરો.

પ્રવેશ ૬ ઠો—વધસ્થાન, કેશરીસિંહને વીશળદેવ વધસ્થાનપર, મરીચી અને કેશરીસિંહનો કશ્ચજનક મેળાપ, સુરખાળાનું યોગિની રૂપમાં આવવું, ન્યાયની માગણી, પાપીના પોગળનો પ્રકાશ સાથે હરનામ, ખુની ને પ્રપંચી અમરને ગુન્હેગાર કરે છે, સુખાનો ક્રોધ, હરનામની માગણીથી અમર ને શ્યામલાલને ક્ષમા, અભિમાની અમરનો પોતાના શુભાનમાં સ્વહસ્તે આપઘાત, કેશરીસિંહ ને વીશળદેવ મુક્ત, સીન ચેન્ન.

પ્રવેશ ૭ મો—વીશળદેવના દિવ્ય બગીચામાં મરીચીનો હરનામ સાથે હસ્તમેળાપ, સંન્યાસીનો ગૃહસ્થાશ્રમ ને આનંદ.

ધતિ શિવાય.

ૐ શાન્તિ !

ૐ શાન્તિ !

મુખ્ય પાત્રોના નામ.

પુરૂષ.

સુખો	...	...	ગુજરાતનો યવન સુખો.
હરનામસિંહ	...	...	યવનરાજ્યનો જગીરદાર સુરખાળાનો સ્વામી.
અમરસિંહ	...	...	સુખાનો એક રજપુત સેનાનાયક.
શ્યામલાલ	...	...	અમરસિંહનો ખુશામતીયો સલાહકાર લોભી વણિક.
વિશળદેવ	...	...	વીશળગઢનો રાજા.
કેશરીસિંહ	..	...	વિશળગઢના રાજ્યનો વફાદાર સેનાપતિ.
ધીરસિંહ	...	...	હરનામનો વફાદાર મિત્ર, સુરખાળાને આશરો આપનાર.
ખીજરખાં	...	...	એક યવન સેનાનાયક.
લાલદાસ સુરતી	...	...	ઘેરી પરણવાનો ઉમેદવાર ધનાઢય વણિક.
કાન્ત	...	...	શ્યામલાલનો જમાઈ, કમળનો સ્વામી.

સ્ત્રી પાત્રો.

સુરખાળા	...	...	હરનામની ધર્મપત્ની.
મરીચી	...	...	કેશરીમિહની કન્યા.
લક્ષ્મી	...	...	ધીરમિહની સ્ત્રી.
કમળ	...	...	શ્યામલાલની પુત્રી, કાન્તની પાછળથી પત્ની.
લીલી	...	...	કમળની દાસી, પાછળથી લાલદાસની સ્ત્રી.
લમના	ઉમેદવારો, દીવાન, વજીર, સેનાપતી, દરબારી, વારાંગનાઓ, 'લશ્કર-સીપાઈઓ વીગેરે.		

ॐ तत् सत् परमात्मने नमः ।

श्री

संन्यासी नाटकनां गायना.

सूत्रधार—

भंगणायरણ.

पाहि माम्, प्रणाम प्रभुवर,
शुद्ध, पुद्ध, मुक्त शिव शिव कर,
तुं अभेद, तुं अछेद, विदितवेद तुं छे ओक.
आदि अनादि तुं अनंत, सत्य चित ने आनंद.
करी करुणा कृपावंत आंख धारे भगवंत.

नटीओ—

सती ने शीयणवती पति प्रभुराम माने तेने धन्य.

व्यापे यश विभण अयण भूतण उपर

सती नारीना युग युगांतर-धन्य.

सदा संतोष स्थितिमां, निश्चदिन क्षीन पतिमा,
करे निंदा भले दुरजन, तणे नही उर पतिनुं भजन.
रटण ओ ज्वन भरलुमां स्वाभीना हित चितनमां,
रीजती प्रसन्न वदनमां, स्वाभीना धन्य तेने धन्य.

कमण—

२

शाने पोकरे पीयु पीयु पपैया

तारा ओलेथी अंतरना आ.....ण...पपैया.

આવી જુવાની, દીવાની બનાવી,
ગર્ભ અકળાઇ, મરૂં હું મુંઝાઈ
મારા ચિત્તને ચોરાવે ટહુ.....કાર...પપેયા.

કમળ-કાન્ત—

૩

પ્રાણ મનહર સુખકર છોજી મારા,
મારી નયનોના બાણ, શાણી સુંદરી સુજાણ;
બહાલા લટકે ને ચટકે લોભાણી હું તારા—પ્રાણ.
દીલ સોંપ્યું મેં નાથ, હાથ સાથ તે નીભાવો
પ્રેમ રસ પાઓ.
અલખેલી આમ આવો, છખીલી શું સતાવો;
રસ પામને રીઝાવો એજી ના. ના. ના.
પ્રિય પ્રાણના આધાર, કમળ હૈયાના હાર,
જાઓ જાઓજી ઠગારા, એજીવાહ વાહ વાહ—પ્રાણ.

લાલદાસ—

૪

સહુ સાહેબો પધારો, મારી શોભાને વધારો
વરધોડો છે મારો. આજે.
ઘોડાગાડીઓ જોડાવું, ખેંડ વાળાં વગડાવું
મોટી મોટરો મંગાવું; વાગે પં. પં. પં.
મોટો મંડપ રચાવું, લેટ કીટસન લગાવું
રૂડાં ગીતો ગવડાવું.....વર.
જરીનો જામો પેરીશ હું, છખીલો ઘોડે ચડીશ હું
નાણાં નાંખી દધને તું, ઘોળામાં ધુળ ધાલેશું
છેડો બાંધીને ચડું, છખીલીની સાથે—વર.

સુરખાળા—

૫

હે દીનખંધુ સહાય કરોને ધનશ્યામ.

આશરો તારો દીન અખળા હું યાચું રઘુવર રામ પુરણ કામ-
જળથી વીખુટી માછલી મરશે, સ્વામી વિયોગી કયાં જઈ ઠરશે.
આંસુ સરે દીલ લહાય બળે.

પાપી પ્રપંચે નાથ ફસાયા ઉગારજે હરનામ મમશ્યામ—

હરખારીઓ—

૬

જય ગુર્જર દેશતણા વૃપતિ, મળી સબ્યસભા તમને નમતી
જનહિતકારી વૃત્તિધારી દુઃખહારી—

નવ બેઠ યવન ને આર્ય પ્રતિ

નીતિ ન્યાય દયા ધરમે વરતિ

નરવર, નરપર, ખુશ રહો, હરપલ શુદ્ધ મતિ.

વારાંગનાઓ—

૭

હેરી આઘએ સાહેલી ગુનગાઘએ રાધાવરકો

જાઘએ જીવન પર વારી, પ્રિય પ્યારી.

કુંવર કનેયા, બંસી બનેયા, ધેનુ ચરેયા લેઉં બલેયા.

લટક લટક હસત લાલ સોહાવે સંગ ગવાલ

રાધાકો પ્રાણ પ્યારો, નટવર શ્રી નંદ દુલારો,

હસત હસત મારો મનહર લીનો લાલ બાલપેં વારી,

લાલકાસ—

૮

આ મુરતમાં ? વાહ મુરતમાં ? જાડુ શુ મોહી ગઈ ખુલખુલ

એ મીઠાં વેણા સાંભળી કીધું મેં દીલડુંડું

ખુલી ગયું મારું તકદીર આનંદે આહાહા હા હા હા.

કુલેલ તેલ અતર લગાવું પદ પાઉડર,
કલપ લગાવું કાળો, જીવાન બનું રૂપાળો.
લોભાવું લટકે રાધા થઇ હું કાન કાળો.
છલમલ કલથી પરણી પ્યારી ભપકો મારી
નહ બલીહારી નહ લાવું લાડી લટકાળી.

હરનામ—

૯

ત્યાગી માયા હું તો થઈ બેઠો છું ત્યાગી.
ચોળી અંજે વિભૂતિ છું વૈરાગી—
બલ સરવર પર ફરતાં પંખીડાં, સ્વાર્થ જળના રાગી.
જળ સુકાતાં સહુ દૂર થતાં, સ્નેહથી શૂન્ય અભાગી—
પ્રેમ પરીક્ષક મીન ખીચાઈ, દે જીવન તન ત્યાગી,
અશરણુ શરણુ તું હું જગત્રાતા, તવ ચરણે રહ લાગી.

અંક ૨ જો.

ગરબો ૧ .

મરીચિ તથા સાહેલીઓ—

સ્નેહ સ્વર્ગે સ્નેહ સ્વર્ગે—માલે પ્રેમી જોડાં હાથ સાથ હાથ
ધરીને—સ્નેહ.

નિત્ય ફરતાં, હર્ષ ધરતાં શાંતિ ભરતાં, સ્તોત્ર બણતાં
ચંદ્ર ઉદિત આય (૨) રવિ સમાય; ક્ષિતિજ માંય,
મંદ પવન વાય (૨) સિધુ લહરી ખળબળાય પંખી સ્થાન
વિચરતાં—

પ્રેમી પ્રભુના રાજ્યમાં, સધળે પ્રેમાનંદ,
 પ્રેમી જન રતિ રસ ભીના, માણે પરમાનંદ,
 પ્રેમી પંથ હૃદિ સ્વર્ગ સુખ આપે, હૃદય શાન્તસ્થાપે.

કષ્ટકાપે સખી—

પાપ પુનઃ જાળિ સંતાપ તાપ ટાળે.

વિજ્ઞાન જ્ઞાન આલે પદવી અમરને

સખી—

૧૧

અમૃત ભર્યું આ અધરમાં, વચને રહ્યું અમૃત ઝરી
 અમૃત ધર્યું રતન અંતરે, વળી દૃષ્ટિ પણ અમૃતભરી
 આલિંગશે જે લુજ ભરી, આ અનુપ અમૃત વેલડી
 તે માનવી વર અમરને, પછી મરણ ચિંતા શી પડી.

સખી ૨—

જો આ રસીલા અધરથી, વહેતી વિચારી સરસ્વતી
 આ કણેના મણી કુંડળે; મણી કલિકા ગંગાસતી
 શિરવેણી અમૃત તુલ્ય જાળા, તીર્થ ત્રિવેણી સખી
 સ્નાને હરે સૌં પાપ, શ્રીગંગા યમુના સરસ્વતી.

સખી ૩—

પલમાં બ્રમર ધનુષ્યે કરી, નિજદૃષ્ટિસર સંધાનને
 વીંધી હૃદય સંહારતી, વિરહી જનોના પ્રાણને
 પલમાં લલિતા લાજતી, દૃષ્ટિ રહી નીચી ધરી
 જાણે લગ્નમણી વલ્લિકા, પર પુરૂષ સ્પર્શે લાજતી.

સખી ૩—

પળમાં રીસાતી રતિવતી, પતિસ્પર્શ કરતાં અંગને
 પળમાં ચહે પ્રિયતમ સમાગમ, હૃદય ધરી આનંદને

ચેષ્ટા કરે વિધ ચતુરા, ચા૩ ચંચળ લોચના
નવયૌવના પુલકિતમના, ચંદ્રાનના દુઃખમોચના

મરિચી-સાહેલીઓ— ૧૨

આ યૌવન કુલવાડી ખીલી જો ડાલીડાલી
કેવી નવ નવ રંગની બહાર છે
મદન વસંત વસીને વેલી અંગમાં
રાગે રંગે રંગીલી રમે રંગમાં
શોભા સુંદર મનમોહક અપાર છે—

કળી કામળ આ શે કરમાવો, શરમાવો કાંઈ શરમાવોરે
વેલી વિકળ કરી ના ગભરાઓ, દુર થાઓ, હસીના હસાવોરે
સુંદર મનહર વાહરે વાહ, નવ શરમા, નવ ગભરા.
ભોગી આલી બાલા રીઝાવશે—

મરિચી— ૧૩

રંભાતુલ્ય રતિ પ્રવીણ રમણી, શૃંગાર શિરોમણી
સંપત્તિ ગૃહ રાજ્ય લક્ષ્મી, મનને આનંદ દાતા ધણી,
આજ્ઞાંકિત સુસેવકો સુખદને, રનેહી જનો શાંતિદા.
તાં તે નર્તી લેશ માત્ર જીવરે, આ બંધ નેત્રો થતાં

મરિચી— ૧૪

છખી સુંદર મનહારી ગર્ભ માંડે મનહારી
અલબેલા ચતુર સુજાણ, પુરા પંડિત પ્રેમી શ્રીમાન
વાણી રસીલી બહુ પ્રેમે ભરેલી દષ્ટી અમીની દેખાય
મન લલચાય મળું જઈ ક્યાંય.
કરી બાળ ખીચારી, મંત્ર મોહન લગાવી
ભાન ભુલી ગર્ભ ઘેલી, ક્યાં જોતિ ફર.
મન ગયું માંડે પ્રિયતમમાં—

લીલી—

૧૫

પીટયા હૈયા કુટાને, હું હાથમાં રમાડું
 એ ધરડા ધ્રુવડને, હું નખરે નચાડું
 જો કહું કરો સલામ, કે'શે આપનો ગુલામ
 તો તો લીલી માફ નામ
 પીવાડું પાંદડે પાણી, ફરું હું થઇને શેઠાણી
 કહું પ્યારા છો મારા, તમારી હું દારા, હસીને હસાડું
 પહેરીને પુલ ડ્રેસ, ફરું હું ફેશનમાં
 ન ચાલું જમીનપર, ઉડું બલુનમાં
 હાથોમાં, ખાથોમાં, ંહાલાની રહીને પ્રીતિરસ પીવાડું-પીટયા

લાલદાસ-કાન્ત-વગેરે—

૧૬

ચાલો લટકેથી ચાલ; બની અલખેલા લાલ
 ખુબ મીલાબ્યો તાલ, વરણાગીઆ.
 બલી લાગી છે બાલ, ચયા નસીબે ન્યાલ
 વાહરે ફાંકડાજી લાલ વરણાગીઆ.
 મીઠળની બે જોડો મંગાવો, પીઠી ચોળાવો પ્યારા.
 હીરા મોતીના હાર પહેરાવો, ફરું ફેશનમાં પ્યારા.
 ગીતો ગવાડું લાંબા લહેકેથી પડધમ ઢોલ મહી સારા
 ખરરર-ધ્રુમ—
 પરણે છે લાલ લટકાળા, પેરીને વરમાળા, છખીલા છોગાળા
 રે લાલ વરણાગીઆ—

હરનામ-મરિચી—

૧૭

તનમન અરપણુ સરવે સ્વામી શરણુ
 કરું હું અંતર બાવથી

પ્રીતિ ગંગાજળથી સ્નાન કરાવી
 સેવા કરે મન ભાવની
 ચરણોદ્ધતું પ્રાશન કરે હું પ્રેમે
 પુરા અંતર ભાવથી
 અમે સાધુ લાગી લાગી સહુ માયાને
 કનક ને કાન્તા સ્પર્શે નહીં કાયાને
 એવું નવ બોલો બાળા સ્વામીજી સ્વામી બહાલા
 મેં તો માન્યા સ્વામી મારા અંતરથી
 રહો રહો દૂર જરા અંતરથી
 દૂર કેમ સંગેથી, જીવ થાય અંગેથી—

મરિચી—

૧૮

સ્ત્રીધાવો સ્વામીજી, વિજય અરપી તમ રક્ષણ કરો જગનાથ
 અરિના દળને પળમાં દળજો (૨) ફરજો કુશલ થઈ
 રહી રળીયાત સદા વિજય—
 વીર ધર્મને હૃદયે ધરજો સ્વામી સદ્ગુણ જીવન તમ કરજો
 વિશ્વપતિ સહુ વિદ્વો હરજો યશ વિખ્યાત—

મુરબાળા—

૧૯

વિભુ દીન દીન અમળા હું છેકજ હારી
 બહુ અમુઝાઈ ગઈ અકળાઈ અરજી હરજીવન હયો અવધારી
 સ્વામી વિચેતો સતી ટળવળતી, નાંખી નિશાસા નિશદિન રડતી
 શીર પ્રભુ દુઃખની થઈ અવધી.
 દુઃખથી પ્રભુ હયો અંચાવી, વારે બહાલા આવી ખીરદ નીભાવી

હરનામ-સુર-મરિચી— ૨૦

જય જગવંદન, દીન દુઃખલંબન જનમનરંજન મોરારિ
 જય જગનાયક, સત્ય સહાયક, પાલક દુઃખટાલક ત્રાતા,
 તું વિધાતા પાહિમામ
 રામ જેને રખવાળ નહીં કો મારે, તે ઉગારે, ધરણીધર ધારે—
 ભક્તવત્સલ ભગવાન આશરે તારે, તું ઉદ્ધારે, ભવનિધિથી તારે
 ચૌદ લોકનો નાથ ચહાય તો જળમાં પથ્થર તારે—
 તારે તું ઉગારે, અદ્ભુત કૃતિ છે ભારે પાહિમામ.

બાધા— ૨૧

માણેક મોતીનો પહરે ભત્તવો પહરે ભરાવો.
 લીલા ગજના વાધા હારે કુંવર લીલા ગજના વાધાજીરે .
 કેડ મરડીને વાધા પહેરોરે વરરાજ, પેરોરે વરરાજ,
 માતાના મન મહોશે, હારે,
 માતા માણેક વહુ આણી પેરે જોશે, પેલી પેરે જોશે,
 લળી લળી મુખ સામું જોશે—હારે.

કમળ-કાન્ત-લાલદાસ-લીલી— ૨૨

હંઆ હાં ચાલો
 શ્યામલાલ શેઠીઆને જઈ સમજવીએ, ઠીક છે.
 પુલણજી ફાંકડાને ફંદમાં ફસાવીએ,
 કમળના કંથજી સ્વામી સુળણ છે.
 વાહરે અલબેલી તું ગોરી ગુણ ખાણ છે.

જય છે લેવા મારા લાલકાકા લાણુ જો
 આપણું શું જય બલે થાય રમખાણુ જો.
 હંબા હાં ચાલો, વખત જય હાલો હંબા આંધળે બહેરું જઈ
 આજ અથડાવીએ

અંક ૩ જો.

મરિચી—

૨૩

પ્રેમખાણુ દઈ મરો, આ પ્રાણુ સાથે લઈ ગયો.
 પ્રવાસી ક્યાં રીસાઈ ગયો, સંન્યાસી ક્યાં છુપાઈ ગયો
 ભુલી હું બાઈ બાન આજ—
 વસ્ત્ર વેશ મંગળથી, હસ્તના કમંડળથી
 બાલચંદ્ર મંડળથી, વાણી મૃદુ ચંચળથી
 ભુલી હું જ્ઞાન ધ્યાનમાં—
 હસીને હસાવી ગયો, નયને લલચાવી ગયો
 વિરહે રીખાવી માઈ ચિત્તએ ચોરી ગયો
 નણુદલ વીર માન્યા મેંતો ભગવત બંસે મેં તો
 દે એ વર બૂધર દેતો, લે આ અરજી ઉર લેતો.

શ્યામલાલ—

૨૪

વાહ પૈસા વાહ પૈસા વાહ પૈસા, દુનીઆમાં એક પૈસા
 છે સૌથી શ્રેષ્ઠ પૈસા.
 દોકરી વેચી દોલત લાવું, મોજ મજા ઉડાવું
 રમત ગમત નાટકકૃત્યેટક, નિશ્ચિન જોવા જાવું

કાંઈ જલસા રોજ જમાવું સટા સર સોરટી લાવું આહા
 પેઢી કહાડી, શેઠ ભારી, થાવા મારી, આશ ધારી. વાહ.
 શ્રીમંતોમાં નામ ગણાવી, કહેવાઈ લાખ હજારી
 મુંબઈ પુના કલકત્તામાં, થાઈ મોટા વેપારી
 પછી કોડપતિની વારી, મન માનું નિત્ય દીવાળી
 બસ ઘોડાગાડી સાથે લાડી ફરશું દાડી દાડી.

હરનામ—

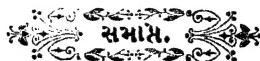
૨૫

ઝટપટ કપટ જળથી કેશરી છોડાવું
 ન્યાય નિપુણ ધર્મનો અવતાર ના હોય કેદમાં
 રહાય સરજનહારની કફે વહાર ઝટપટ.
 મૌમસ્ત આરિ હરિ અસ્ત કરજ્યો.
 વિકટ સંકટ નાથ હરજ્યો
 અપજ્યો જય સત્યને હું સહાયમાં જોડાવું

શ્યામલાલબંગેરે—

૨૬

ગોટાળો ભારે થયો ભાઈ પડ્યા પાછા કરી સફાઈ
 જુની આંખે નવી નવાઈ, બુઢાપે શી કરી કમાઈ
 રૂપીયો દધને લીધી પાઈ-પાઈ-પાઈ.....ગોટાળો.
 લોભે લાભ ગુમાવે જગમાં, સ્વાર્થી આ નરનાર.
 દોકરીના દમડા લેનારા, કરને લાખો ધિકાર
 બલામાં છે સદા બલાઈ; કરી લ્યો સ્નેહથી સગાઈ
 સુખી રહો બાઈ અને ભાઈ, બન્યો હું સુરતી જમાઈ
 રૂપીયો દધને લીધી પાઈ (૩)

જાહેર ખખર.

નીચે લખેલાં પુસ્તકો શ્રી દેશી નાટક સમાજનો મુકામ હોય ત્યાંથી અથવા અમદાવાદ તળપદમાં પ્રસિદ્ધ કર્તા પાં મળશે. માટે જોએ સાહેબને જોઈતાં હોય તેઓએ રોકડી કે તથી મંગાવી લેવાં, વેલ્યુપેબલ તથા નોટપેડ કાગળ રાખત આવશે નહિ. નીચેના દરેક પુસ્તકો બે આનાની કીંમતે મળ

૧ સતી સંયુક્તા
૨ સંશીત લીલાવતી
૩ પવિત્ર લક્ષ્મીવતી
૪ સતી પાર્વતી
૫ અશ્રુમતી
૬ રામ વિયોગ
૭ મ્યુનિસીપાલ ઇ.
૮ ભોજકુમાર
૯ સરદારબા
૧૦ ઉમાદેવડી
૧૧ વીણાવેલી
૧૨ વિજયા વિજય
૧૩ મદન મંજરી
૧૪ ઉદયબાણ
૧૫ મોહિની ચંદ્ર
૧૬ ગીતા સુંદરી
૧૭ સતી સીતા

૧૮ ભદ્રાચુ
૧૯ સતી દ્રોપદી
૨૦ કળીરસાગ
૨૧ સન્યાસી
૨૨ જલ્દીમ દુલીઆ
૨૩ સતી પત્રિની
૨૪ અછતસિદ્ધ
૨૫ દુલીન નાયક
૨૬ સતી દમયંતી
૨૭ કેશર કીશોર
૨૮ સુભદ્રા હરણ
૨૯ ઉર્વશી
૩૦ રાઠોડ કન્યા
૩૧ પવિત્ર લક્ષ્મી
૩૨ કુસુમલના
૩૩ હંસા કુમારી
૩૪ શુભળ કાવલી

૩૫ અભયસિદ્ધ
૩૬ કર્મકળ
૩૭ નરસિંહ મેહતા
૩૮ સગાળશા
૩૯ કૃષ્ણ સુદામા
૪૦ મહાકવિ કાલીદાસ
૪૧ રાજરતન
૪૨ પ્રહલાદ વિજય
૪૩ કૌરવ પાંડવ ભા. ૧
૪૪ જળધર સતી વૃંદા
૪૫ કૌરવ પાંડવ ભાગ. ૨
૪૬ લડીનપ્રિયા
૪૭ સૌંદર્ય વિજય
૪૮ દેવી દેવહુતી
૪૯ મહારાજન અશોક
૫૦ સતી સુલોચના
૫૧ અરૂરી માયા
૫૨ રૂઝિમણી હરણ

શ્રી દેશી નાટક સમાજ,

૬૦ બાંગવાડી, પ્રીન્સેસ થીએટરમાં, મું

